

**UCHWAŁA NR XXII/653/2021
RADY MIEJSKIEJ W ELBLĄGU**

z dnia 29 grudnia 2021 r.

**w sprawie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy
Miasto Elbląg na 2022 rok**

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021, poz. 1119), uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Miasto Elbląg na 2022 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Elbląg.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Elblągu

Antoni Czyżyk

Załącznik
do Uchwały Nr XXII/653/2021
Rady Miejskiej w Elblągu
z dnia 29 grudnia 2021 r.

**MIEJSKI PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH**

**dla Gminy Miasto Elbląg
na 2022 rok**

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	3
I.1. Realizacja Programu w roku 2021	4
II. Diagnoza problemów konsumpcji napojów alkoholowych i uzależnienia od alkoholu...	4
II.1. Charakterystyka problemów uzależnień alkoholowych.....	4
II.2. Wybrane wskaźniki obrazujące zakres zjawiska.....	5
III. Założenia do Programu na rok 2022	9
III.1. Kierunki Programu	10
III.2. Grupy docelowe	12
III.3. Zasoby lokalne	12
IV. Cele główne, szczegółowe, zadania, wskaźniki i realizatorzy Programu	13
IV.1. Działania z zakresu profilaktyki, pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych, Współuzależnionych i ich rodzin oraz promowanie trzeźwości i wspieranie środowisk abstynenckich.....	14
IV.2. Działania profilaktyczne, wychowawcze, edukacyjne i informacyjne w zakresie Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży	14
IV.3. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych i społecznych	15
IV.4. Realizatorzy Programu	16
IV.5. Zadania Programu	16
V. Ocena skuteczności Programu	16
VI. Monitorowanie realizacji Programu	16
VII. Zasady wynagradzania MKRPA	16
VIII. Zasady finansowania Programu	17

I. WPROWADZENIE

Czasy współczesne charakteryzuje dynamiczny rozwój występujący we wszystkich obszarach działalności człowieka. Przemianom ulega styl życia, jego standardy, moda. Czas przeznaczony na realizację zawodową odbywa się kosztem czasu przeznaczanego dotychczas na relacje z bliskimi, czy wypoczynek. Nowe produkty pojawiające się nieustannie na rynku wypierają tradycyjne przygotowywanie posiłku, wyjście do kina, czytanie książek czy zaangażowanie sportowe. Nieustanny brak czasu, napięcie towarzyszące próbom godzenia ze sobą wielu ról społecznych oraz lęk przed porażką prowadzą do poszukiwania sposobów redukcji doświadczanych napięć. Dla wielu, to właśnie alkohol jest rozwiązaniem na redukowaniu występujących stanów, dowartościowanie, niekiedy zapomnienie. Warto nadmienić, że nie chodzi tylko o nadużywanie alkoholu – zdaniem ekspertów szkody wywołują już niewielkie dawki.

Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim, a w Europie na drugim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 różnego typu chorób i urazów wiąże się z jego spożywaniem. Rocznie alkohol przyczynia się do 3 mln zgonów na świecie, z czego do jednej trzeciej dochodzi w Regionie Europejskim WHO. Właśnie w tym regionie obserwuje się najwyższe spożycie alkoholu w populacji i najwyższy odsetek zgonów spowodowanych przez alkohol. Nadużywanie alkoholu prowadzi do poważnych problemów społecznych i zdrowotnych w życiu jednostki, powoduje również szkodliwe następstwa natury emocjonalnej oraz społeczno-ekonomicznej na poziomie rodziny i społeczeństwa.

Rozwiązywanie problemów alkoholowych, w świetle nowoczesnego podejścia do problematyki alkoholowej, oznacza zarówno podejmowanie działań, które ukierunkowane są na grupy osób uzależnionych od alkoholu i ich rodziny, jak również takich, które zmierzają do zmniejszenia rozmiarów i dotkliwości problemów, jakie niesie za sobą nadużywanie alkoholu. Nadużywanie alkoholu to nie tylko nadmierne picie, ale także picie w niewłaściwych okolicznościach. Szkody wynikające z nadużywania alkoholu występują w bardzo różnych obszarach:

- 1) Szkody występujące u osób pijących (np. degeneracja zdrowia fizycznego, życia emocjonalnego i społecznego funkcjonowania);
- 2) Szkody występujące u członków rodzin alkoholowych (np. zaburzenia emocjonalne, schorzenia psychosomatyczne);
- 3) Alkoholowa dezorganizacja środowiska pracy;
- 4) Naruszanie prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe;
- 5) Naruszanie prawa związane z obrotem alkoholem;
- 6) Niekorzystne społeczne zmiany w strukturze picia napojów alkoholowych.

Jak wynika z powyższego, problem osób nadużywających alkohol to nie tylko zjawisko ograniczone do danej jednostki. To także zjawisko, które z jednej strony pociąga za sobą konieczność ponoszenia przez społeczeństwo ogromnych kosztów, np. w zakresie ochrony zdrowia, opieki społecznej, kosztów wypadków drogowych. Z drugiej strony stwarza ogromne niebezpieczeństwo przekazywania negatywnych wzorców zachowań.

Podobnie w naszym mieście, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie spośród licznych problemów społecznych. Jest to wynik rozmiarów zjawiska oraz kosztów ponoszonych z tego tytułu. Problem uzależnienia uszkadza cały system rodzinny, szczególnie dzieci, które żyją w ciągłym strachu i poczuciu zagrożenia, a negatywne wzorce wyniesione z dzieciństwa często powielane są i przenoszone w ich życie dorosłe. Dlatego ważnym elementem strategii w rozwiązywaniu problemów społecznych naszego miasta są działania zmierzające do ograniczenia spożywania napojów alkoholowych, zmiana obyczajów w zakresie sposobu ich spożywania, działania na rzecz trzeźwości oraz przeciwdziałanie powstawaniu i minimalizowanie następstw wynikających z nadużywania alkoholu.

W odniesieniu do obecnej sytuacji epidemicznej Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ostrzega, że w czasie epidemii koronawirusa sięganie po alkohol zwiększa podatność na problemy zdrowotne, nasila ryzykowne zachowania, zaburzenia o podłożu psychicznym oraz zjawisko przemocy.

Według WHO istniejące regulacje i zasady, stworzone w celu ograniczenia szkód i krzywd wyrządzanych przez spożywanie alkoholu, powinny zostać podtrzymane w czasie pandemii COVID-19, a nawet wzmocnione.

I.1. Realizacja Programu w roku 2021

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwany dalej „Programem”, realizowany w roku 2021, w założeniu był kontynuacją działań podjętych w latach ubiegłych w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i społecznych. Jednym z głównych założeń Programu było podnoszenie świadomości o czynnikach zagrożeń związanych ze spożywaniem napojów alkoholowych i wskazywanie sposobów ich zmniejszenia i zapobiegania.

Zadania zaplanowane w ramach Programu ukierunkowane były na działania zmierzające do kształtowania i utrwalania pozytywnych postaw i wartości przy szczególnym uwzględnieniu dzieci i młodzieży, aktywizację osób z problemem alkoholowym, zapobieganie występowaniu zjawisk niedostosowania społecznego oraz działania na rzecz osób mających problemy związane z nadużywaniem alkoholu i bezdomnością.

Ze względu na trwającą epidemię COVID-19, która wymusiła konieczność realizacji obowiązku zachowania dystansu społecznego i związanych z tym obostrzeń, zmianie uległo funkcjonowanie różnych instytucji i placówek, w tym miejsc pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin. W związku z tym niektóre działania zaplanowane w ramach Programu były realizowane w mniejszym zakresie niż w latach ubiegłych.

Główne działania Programu w 2021 roku skierowane były na:

- 1) profilaktykę oraz pomoc terapeutyczną dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin oraz promowanie trzeźwości i wspieranie środowisk abstynenckich;
- 2) działania profilaktyczne, wychowawcze, edukacyjne i informacyjne wśród dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie;
- 3) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych i społecznych;
- 4) rozwiązywanie problemów alkoholowych przez Zespół ds. Lecznictwa Odwykowego, celem którego jest szybkie reagowanie w sprawach osób nadużywających alkoholu (przeprowadzanie rozmów, motywowanie do podejmowania dobrowolnego leczenia, kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego);
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy i promocji napojów alkoholowych oraz zasad sprzedaży i podawania napojów alkoholowych;
- 6) podjęcie przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracy z Komendą Miejską Policji w Elblągu w zakresie realizacji wspólnych działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie nietrzeźwości kierowców.

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW KONSUMPCJI NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH I UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU

II.1. Charakterystyka problemów uzależnień alkoholowych.

Mimo, że alkohol jest trucizną i z punktu widzenia toksykologii wypicie każdej jego ilości jest ryzykowne, to jednak zazwyczaj spożywanie małych dawek alkoholu i w sposób rozsądny, nie powoduje widocznych szkód zdrowotnych czy konsekwencji społecznych. Większość pijących spożywa alkohol w sposób, który nie powoduje negatywnych skutków dla nich i osób z jego otoczenia. Jednakże pewna grupa ludzi nadużywa alkoholu, powodując takim postępowaniem, w sposób nieuchronny, dużą ilość szkód i zagrożeń. Problem ten występuje we wszystkich społeczeństwach.

Nikt z osób sięgających po alkohol nie planuje, że jego sytuacja życiowa ulegnie pogorszeniu lub doprowadzi do choroby alkoholowej, czy wystąpią jakiegokolwiek szkody wynikające z jego spożywania. Korzystający z alkoholu oczekują poprawy samopoczucia, zrelaksowania się, przełamania barier w nawiązywaniu kontaktów, czy też nadania barw szarej monotonnej rzeczywistości. Są również tacy, którzy wierzą w jego korzystne działanie. Osoby korzystające z alkoholu dla których picie jest źródłem jakichkolwiek strat, podzielić możemy na ludzi pijących ryzykownie, szkodliwie oraz na uzależnionych od alkoholu:

- ryzykowne spożywanie alkoholu, to wypijanie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i łącznie w określonym czasie) nie pociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile model picia alkoholu nie zostanie zmieniony;
- picie szkodliwe to taki wzorzec picia, który już powoduje szkody zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne, również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu;
- uzależnienie od alkoholu jest zaburzeniem, które polega na utracie kontroli nad ilością pożywanego alkoholu i ciągłą lub wciąż nawracającą potrzebą picia.

Wielkość szkód jakie powoduje nadmierne spożywanie alkoholu związana jest z rozmiarami i stylem konsumpcji, zależy również od skuteczności i zasięgu działań profilaktycznych i naprawczych. Niebagatelne znaczenie mają też czynniki legislacyjne, w tym działania podejmowane w ramach ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz lokalne uchwały dotyczące ustalania liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych; dni i godzin otwierania i zamykania placówek handlu detalicznego, zakładów gastronomicznych i usługowych; zasad usytuowania na terenie miasta miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz określanie zasad ich sprzedaży.

Główne problemy społeczne związane z używaniem alkoholu to:

- szkody zdrowotne i rozwojowe występujące u młodych ludzi spowodowane alkoholem (wczesny wiek sięgania po alkohol);
- szkody zdrowotne spowodowane piciem alkoholu przez dorosłych (choroby i zgony z przyczyn bezpośrednio i pośrednio związanych z używaniem alkoholu, uszkodzenia płodu powstałe w wyniku spożywania alkoholu przez ciężarne kobiety – występowanie u dzieci spektrum zaburzeń alkoholowego zespołu płodowego FASD – Foetal Alcohol Spectrum Disorders);
- zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie (uzależnienie od alkoholu członka rodziny i związane z tym nieprawidłowości w jego funkcjonowaniu wywiera negatywny wpływ na pozostałych członków rodziny, powodując rozpad więzi rodzinnych często prowadząc do bezdomności);
- wpływ nadużywania alkoholu na dzieci (trudna sytuacja dzieci, które wychowują się w rodzinie z problemem alkoholowym);
- naruszenie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu, w tym kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości (alkohol ma wpływ na przestępczość i wypadki drogowe);
- problemy alkoholowe w miejscu pracy (absencja, trudności w koncentrację, wypadkowość, niewłaściwe relacje z innymi pracownikami);
- naruszenie prawa przez osoby handlujące alkoholem (sprzedawanie alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym, bez wymaganych zezwoleń, zakłócanie porządku publicznego w miejscu sprzedaży i okolicy);
- szkody ekonomiczne związane z nadużywaniem alkoholu (koszty społeczne: opieka zdrowotna, działania policji, sądów i zakładów karnych, szkody wynikające z wypadków drogowych, nieobecności w pracy, bezrobocie).

II.2. Wybrane wskaźniki obrazujące zakres zjawiska.

Dane o wielkości spożycia alkoholu pochodzą ze statystyk dotyczących sprzedaży napojów alkoholowych. Nie uwzględniają one alkoholu produkowanego w warunkach domowych, zakupów wolnych od cła, alkoholu z magazynów i nierejestrowanych źródeł. Oficjalne statystyki uwzględniają tylko napoje zarejestrowane jako wina, piwa czy napoje spirytusowe i pokazują z reguły spożycie niższe niż rzeczywisty

poziom konsumpcji. Zmiany w poziomie spożycia czystego alkoholu na jednego mieszkańca oblicza się poprzez sumowanie wielkości spożycia wszystkich napojów alkoholu z uwzględnieniem jego mocy (% czystego alkoholu).

Średnie spożycie 100% alkoholu w litrach na jednego mieszkańca Polski

Średnie spożycie alkoholu 100% na jednego mieszkańca Polski	
Lata	Średnie spożycie
2016	9,37
2017	9,45
2018	9,55
2019	9,78
2020	9,60

Dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W naszym mieście sprzedaż napojów alkoholowych odbywa się na podstawie zezwoleń wydawanych zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zezwolenia na sprzedaż wydawane są przedsiębiorcom w ramach liczby zezwoleń ustalonych uchwałami Rady Miejskiej w Elblągu. Liczba zezwoleń uzależniona jest od ilości wniosków składanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą związaną ze sprzedażą napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu (lokale gastronomiczne) i poza miejscem sprzedaży (sklepy).

Rynek alkoholowy w Elblągu - Statystyka wydawanych zezwoleń

Rok	Ilość wydanych zezwoleń		Ogółem
	detal	gastronomia	
2016	324	95	419
2017	599	242	841
2018	171	106	277
2019	273	87	360
2020	271	66	337
2021 (do 30.IX.)	138	67	205

Populacja osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Ogólna liczba mieszkańców		Polska	Elbląg
		38 mln 268 tys. mieszk.	ok. 111 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2 % populacji	ok. 765 tys.	ok. 2220 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4 % populacji	ok. 1,53 mln	ok. 4440 osób
Dzieci i młodzież wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4 % populacji	ok. 1,53 mln	ok. 4440 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7 % populacji	1,9-2,68 mln	5550-7770 osób

Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Z danych szacunkowych podawanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) wynika, że w Polsce osób uzależnionych od alkoholu jest ok. 2% populacji. Osoby żyjące w otoczeniu alkoholika to ok. 4% populacji, dzieci i młodzież wychowująca się w rodzinach alkoholików stanowią ok. 4% populacji. Oddzielną kategorię stanowią osoby pijące szkodliwie, ich liczbę PARPA szacuje na ok. 5-7% populacji.

Szacunkowo oznacza to, że w naszym mieście (około 111 tys. mieszkańców - dane Urzędu Miejskiego w Elblągu na 31.12.2020 r.) jest odpowiednio około 2220 osób uzależnionych od alkoholu, prawie 9000 osób dorosłych i dzieci żyje w otoczeniu alkoholika, prawie 8000 osób szkodliwie pije alkohol.

Łącznie, wliczając osoby z najbliższego otoczenia osób uzależnionych oraz pijących szkodliwie można założyć, że w skali miasta Elbląga jest ponad 19 tys. osób w różnym stopniu i charakterze uwikłanych w problem alkoholowy.

Z powyższych szacunkowych danych wynika, że działania z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej powinny być skierowane do około 19 tys. osób, co stanowi około 17% populacji miasta. Jednocześnie istotne jest objęcie pozostałych 83% populacji działaniami z zakresu profilaktyki uniwersalnej, która jest adresowana do całej niezdiagnozowanej populacji i jej podgrup (dzieci, młodzieży i dorosłych). Jej celem jest upowszechnienie wiedzy i umiejętności niezbędnych do zapobiegania problemom.

Statystyka problemów miejskich związanych z piciem alkoholu.

Osoby dowieszone do wytrzeźwienia						
Rok	Pogotowie Socjalne			Komenda Miejska Policji		
	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni
2016	3533	200	3333	492	26	466
2017	3347	225	3122	525	39	486
2018	3145	265	2880	402	59	343
2019	2823	226	2597	361	28	333
2020	559	48	511	910	124	786
2021 (30.IX.)	placówka nie funkcjonowała			1005	86	919

Dane z Pogotowia Socjalnego w Elblągu i Komendy Miejskiej Policji.

Osoby nieletnie dowieszone do wytrzeźwienia						
Rok	Oddział Dziecięcy Szpitala Miejskiego/ Oddział Pediatryczny i SOR WSzZ			Komenda Miejska Policji		
	Łącznie	Dziewczęta	Chłopcy	Łącznie	Dziewczęta	Chłopcy
2016	19	12	7	7	1	6
2017	9	5	4	1	1	0
2018	11	8	3	1	0	1
2019	7	4	3	1	0	1
2020	14	5	9	0	0	0
2021 (30.IX.)	10	5	5	0	0	0

Dane ze Szpitala Miejskiego w Elblągu, Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Elblągu i Komendy Miejskiej Policji w Elblągu.

Powyższe tabele przedstawiają dane dotyczące ilości osób dowiezionych w celu wytrzeźwienia: dorosłych do Pogotowia Socjalnego w Elblągu i Komendy Miejskiej Policji w Elblągu oraz osób nieletnich na Oddział Dziecięcy Szpitala Miejskiego w Elblągu i Komendy Miejskiej Policji w Elblągu. Od kwietnia 2020 r. działalność Pogotowia Socjalnego jest zawieszona, obecnie osoby nietrzeźwe wymagające zabezpieczenia zatrzymywane są w policyjnym pomieszczeniu dla osób zatrzymanych (PDOZ). Z przedstawionych danych wynika, że z ogólnej liczby osób zatrzymanych do wytrzeźwienia, ponad 90% stanowią mężczyźni.

Niezależnie od danych statystycznych dotyczących nietrzeźwych nieletnich, potwierdza się problem wczesnego kontaktu z alkoholem wśród dzieci i młodzieży. Z ogólnopolskich badań wynika, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce u dorosłej części społeczeństwa. Próby picia ma za sobą 83,8% gimnazjalistów z klas trzecich i 95,8% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych.

W drugiej połowie 2018 roku Małopolskie Centrum Profilaktyki przeprowadzało wśród mieszkańców Elbląga (w tym także wśród dzieci i młodzieży) badania ankietowe w celu sporządzenia „Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych” dla Gminy Miasto Elbląg.

Wyniki badań pokazują, że do inicjacji alkoholowej wśród młodzieży dochodzi najczęściej w gronie rówieśników, podczas spotkań ze znajomymi oraz imprez towarzyskich. Niepokojącym zjawiskiem jest jednak fakt, że spora grupa ankietowanych (nawet 25% - w przypadku młodzieży gimnazjalnej) pierwszy kontakt z alkoholem miała w domu rodzinnym. Również wśród ankietowanych dorosłych mieszkańców Elbląga 19% potwierdziło, że w ich przypadku do inicjacji alkoholowej doszło w środowisku rodzinnym. Jednocześnie aż 41% z przebadanych rodziców przyznaje, że daje dziecku do spróbowania alkohol raczej często lub często podczas spotkań rodzinnych. Na pytanie o reakcję badanego na informację, że jego dziecko spożywa alkohol, tylko 19% respondentów deklaruje, że porozmawiałoby z dzieckiem na ten temat i starało mu się pomóc. 13% wyciągnęłoby konsekwencje, aż 37% pozostałoby biernym, aczkolwiek niezadowolonym z takiego zajścia. 25% rodziców w ogóle by nie zareagowało.

Liczba osób korzystających z terapii oraz działań terapeutycznych, konsultacyjno-informacyjnych i poradnictwa w poradniach terapeutycznych na terenie Miasta Elbląga

Rok	poradnie terapeutyczne	
	Osoby dorosłe	Osoby nieletnie
2016	1639	97
2017	1728	122
2018	1509	89
2019	2138	197
2020	1227	11
2021 (do 30.IX)	884	12

Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Poradni

Z uzyskanych danych wynika, że obecnie na terenie miasta trzy placówki prowadzą terapię dla osób uzależnionych i współuzależnionych, są to: NZOZ Centrum Odwykowo – Terapeutyczne, Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień oraz NZOZ Młodzieżowy Ośrodek Terapeutyczny KARAN „Dom Zacheusza”. Powyższe placówki, jako zakłady opieki zdrowotnej, działania swoje prowadzą również w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia. Wsparcie udzielane osobom uwikłanym w alkohol przez funkcjonujące podmioty nie daje rzeczywistego wyobrażenia o dynamice zjawiska,

faktycznych barierach czy ograniczeniach w dostępności do świadczeń, możliwości uczestnictwa w programach terapeutycznych i programach redukcji szkód. Zliczanie osób i oferowanych indywidualnie świadczeń na podstawie informacji od poszczególnych podmiotów nie daje pewności, że beneficjenci tych działań nie są wykazywani wielokrotnie.

Ważnym problemem w naszym mieście jest brak prowadzenia terapii dla szkodliwie pijących osób nieletnich. Żadna z funkcjonujących Poradni nie prowadzi działań ściśle ukierunkowanych na takie osoby. Jednakże w świetle narastającego zjawiska spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież, elbląskie poradnie terapii odwykowej podejmują wszelkiego rodzaju działania profilaktyczne i pomocowe dla osób zgłaszających się z problemem.

Ponadto profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych zajmują się organizacje pozarządowe, które realizują takie działania w ramach konkursów na zadania publiczne. Działaniami terapeutycznymi, konsultacyjno – informacyjnymi i poradnictwem obejmowane są dzieci, młodzież i osoby dorosłe. W roku 2020, z uwagi na sytuację epidemiczną, punkty konsultacyjno-informacyjne finansowane ze środków Programu rozpoczęły działalność od października, zawarto 3 umowy na w/w działania, z których skorzystało około 170 osób.

Niezwykle ważnym ogniwem w systemie pomocy rodzinie z problemem uzależnienia jest Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i działający w jej strukturach Zespół ds. Lecznictwa Odwykowego. Komisja rekomenduje corocznie zadania, które realizowane są w ramach działań lokalnych mających na celu przeciwdziałanie negatywnym skutkom alkoholizmu i przemocy w rodzinie, a Zespół ds. Lecznictwa Odwykowego zajmuje się osobami z problemem alkoholowym.

Działalność Zespołu ds. Lecznictwa Odwykowego

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość nowych wniosków zgłaszanych do MKRPA	136	142	137	149	96
Ilość osób objętych motywowaniem do leczenia odwykowego	209	240	237	291	213
Ilość wniosków skierowanych do sądu o zastosowanie zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego	57	54	41	45	14

Powyższa tabela przedstawia ilość wniosków wpływających do MKRPA w poszczególnych latach, osoby motywowane do leczenia odwykowego oraz sprawy skierowane do sądu, celem zobowiązania osoby uzależnionej od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego.

Wnioski do Sądu, kierowane są po wcześniejszym wykonaniu przez biegłego psychologa i psychiatrę badania i sporządzeniu opinii psychologiczno- psychiatrycznej w przedmiocie uzależnienia od alkoholu osoby kierowanej.

III. ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU NA ROK 2022

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U z 2021, poz. 1119) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu. Realizacja zadań prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego część strategii miasta w zakresie problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy. Program uwzględnia również cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Obszary realizacji Programu w szczególności obejmują:

- 1) działania z zakresu profilaktyki, pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin oraz promowanie trzeźwości i wspieranie środowisk abstynenckich;
- 2) działania profilaktyczne, wychowawcze, edukacyjne i informacyjne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży;
- 3) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych i społecznych;
- 4) zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.

III.1. Kierunki Programu

Podstawową zasadą wszelkiej pracy związanej z rozwiązywaniem problemów społecznych jest to, że skuteczniej i w efekcie taniej jest zapobiegać ich powstawaniu niż likwidować ich skutki. W tym sensie rozpoznanie skali zjawiska korzystania z alkoholu wśród osób młodych jest istotne dla planowania różnych działań, zwłaszcza profilaktycznych.

Realizacja Programu zakłada wdrażanie przedsięwzięć edukacyjno-profilaktycznych oraz podejmowanie działań mających na celu aktywizację społeczną w zakresie przeciwdziałania występującym aktualnie zagrożeniom. Nadużywanie alkoholu wiąże się bardzo często z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, które dotyka nie tylko osoby pijące, ale i członków ich rodzin. W dalszym działaniu stanowi również czynnik ryzyka w powstawaniu zaburzeń w relacjach rodzinnych, konfliktach, wywoływaniu zachowań agresywnych. Konsekwencją jest osłabienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny, co naraża w sposób szczególny dzieci i młodzież na poszukiwanie alternatywnych form aktywności, często związanej ze spożywaniem alkoholu.

W oparciu o doświadczenia z lat ubiegłych, realizacja Programu w roku 2022 opierać się będzie na współpracy instytucji zajmujących się problemem alkoholowym, współpracy z organizacjami pozarządowymi, które w swych działaniach uwzględniają profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Samorząd elbląski ukierunkowuje zadania Programu na działania profilaktyczno- edukacyjne szczególnie skierowane do młodego pokolenia, ograniczenie dostępności do spożywania napojów alkoholowych, integrację osób uzależnionych oraz wielokierunkową pomoc w rozwiązywaniu problemów alkoholowych i społecznych.

Prowadzone działania edukacyjne winny wspierać wychowanie, ponieważ jest to działanie zmierzające w kierunku rozwoju jednostki, natomiast profilaktyka jest działaniem zapobiegającym niepożądanym zjawiskom w tym rozwoju. Oddziaływanie profilaktyczne ma szczególne znaczenie w odniesieniu do dzieci i młodzieży w okresie dorastania. Jest to faza rozwoju, w której dokonuje się wiele intensywnych, jakościowych zmian w osobowości człowieka. Fazę tę najczęściej charakteryzuje brak integracji i wewnętrznego poukładania młodego człowieka, dlatego jest to czas podatny na zakłócenia i podejmowanie działań ryzykownych. Skuteczna profilaktyka nie może być jednorazowym przedsięwzięciem, musi być działaniem długofalowym, rozłożonym w czasie, dostosowanym do wieku i potrzeb odbiorców i obejmować główne obszary, które dotyczą funkcjonowania dzieci i młodzieży. Wnioski wynikające z „Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych” dla Gminy Miasto Elbląg sporządzonej w 2018 roku przez Małopolskie Centrum Profilaktyki jednoznacznie wskazują, że nadal należy podejmować działania profilaktyczne skierowane do rodziców w celu podniesienia poziomu ich świadomości i edukacji w kwestii szkodliwego wpływu alkoholu na organizm młodego człowieka.

Jednocześnie niezwykle ważna jest edukacja przyszłych rodziców, zwłaszcza kobiet, na temat szkodliwości spożywania alkoholu w okresie ciąży.

Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) jest nieuleczalnym, niegenetycznym zespołem chorobowym mogącym wystąpić u dzieci, których matki piły alkohol w czasie ciąży. Deficyty związane z FASD mają wpływ na rozwój intelektualny oraz społeczny także w okresie dorastania i po osiągnięciu dorosłości.

FASD jest obecnie najczęstszą przyczyną niepełnosprawności i niesprawności intelektualnej oraz rozwojowej w krajach rozwiniętych. Jak wykazały badania prowadzone przez PARPA, w grupie wiekowej 6–9 lat co najmniej 4 dzieci na 1000 ma pełnoobjawowy FAS, a 20 na 1000 FASD.

Tymczasem nadal niska jest świadomość społeczeństwa w zakresie szkodliwości spożywania alkoholu przez kobiety ciężarne. Jak wynika z „Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych” dla Gminy Miasto Elbląg sporządzonej w 2018 roku przez Małopolskie Centrum Profilaktyki, na twierdzenie: „Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu”, twierdząco odpowiedziało aż 44% ankietowanych (odpowiedzi „zdecydowanie zgadzam się” i „raczej zgadzam się”).

Dlatego ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych mających na celu wzrost świadomości zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu przez kobiety w okresie ciąży.

Warto również zwrócić uwagę na fakt, że spożywanie alkoholu stanowi istotny czynnik ryzyka wystąpienia zachowań agresywnych i stosowania przemocy. Podejmowanie działań zmierzających do przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest jednym z kierunków niniejszego Programu, wynikającym z zapisów Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Określając kierunki Programu realizowane w 2022 roku warto wziąć pod uwagę działania kierowane do osób starszych, będących grupą szczególnego ryzyka. W przypadku seniorów picie alkoholu może nasilić istniejące problemy zdrowotne i psychologiczne, a także powodować dodatkowe zaburzenia zdrowia, stres i obciążenia. Uświadamianie osobom starszym, ich rodzinom i osobom zawodowo opiekującym się osobami starszymi ryzyka spożywania alkoholu w starszym wieku powinno być istotnym tematem edukacji publicznej.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zamierza kontynuować, rozpoczętą w 2021 roku, współpracę z Komendą Miejską Policji w Elblągu w zakresie realizacji wspólnych działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie nietrzeźwości kierowców.

Rekomenduje się również prowadzenie zintegrowanych działań mających na celu redukcję szkód spowodowanych przez nawarstwienie się problemów społecznych wynikających z długotrwałej izolacji społecznej spowodowanej epidemią COVID-19 w rodzinach z aktywnym problemem alkoholowym, jak również w rodzinach, gdzie problem ten zaczął powstawać w trakcie izolacji społecznej.

Niniejszy Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu. Obejmuje działania zgodne zarówno z kierunkami zawartymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jak i polityką Miasta Elbląga, opierając się na następujących aktach prawnych i dokumentach:

1. Ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1117);
2. Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.);
3. Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.);
4. Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249);
5. Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 821 ze zm.);
6. Ustawie a dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm.);
7. Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025;
8. Uchwale Nr XIII/277/2004 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 19 lutego 2004 r. w sprawie ustalenia dni i godzin otwierania oraz zamykania placówek handlu detalicznego zakładów gastronomicznych i usługowych na terenie miasta Elbląga;
9. Uchwale Nr XV/367/2004 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 3 czerwca 2004 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia dni i godzin otwierania oraz zamykania placówek handlu detalicznego, zakładów gastronomicznych i usługowych na terenie miasta Elbląga;
10. Uchwale Nr XXXV/762/2018 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta Elbląga;

11. Uchwale Nr XXXV/740/2018 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie wprowadzenia odstępstwa od zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych na terenie miasta Elbląg;
12. Uchwale Nr VIII/244/2019 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 28.11.2019r. w sprawie zasad usytuowania na terenie miasta Elbląga miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych;
13. Uchwale Nr VIII/245/2019 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 28.11.2019r. zmieniającej uchwałę w sprawie wprowadzenia odstępstwa od zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych na terenie miasta Elbląga;
14. Obwieszczeniu Nr 16/XIA/2020 Rady Miejskiej w Elblągu z dnia 27 maja 2020r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie wprowadzenia odstępstwa od zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych na terenie miasta Elbląg.

III.2. Grupy docelowe.

Program adresowany jest do osób fizycznych i prawnych realizujących zadania w wymienionych obszarach, do osób z grup ryzyka, uzależnionych i ich rodzin oraz wszystkich mieszkańców Miasta Elbląg, w szczególności:

- 1) dzieci i młodzieży szkolnej oraz ich rodziców;
- 2) rodzin osób z problemem alkoholowym;
- 3) osób pijących ryzykownie i szkodliwie, w tym uzależnionych od alkoholu;
- 4) kobiet w tzw. wieku prokreacyjnym, tj. między 15 a 49 rokiem życia;
- 5) osób starszych;
- 6) osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- 7) kierowców;
- 8) pozostałych konsumentów alkoholu;
- 9) osób wykluczonych społecznie.

III.3. Zasoby lokalne: instytucje, organizacje i grupy środowiskowe zajmujące się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

- 1) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
 - a) planuje, inicjuje i koordynuje działalność w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi na terenie miasta;
 - b) pełni funkcję koordynującą doradczą i opiniującą przy konstruowaniu i realizacji Programu, współdziałając z instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Wskazuje kierunki, dokonuje podziału środków finansowych na poszczególne zadania ujęte w Programie;
 - c) podejmuje działania zmierzające do poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu,
 - d) opiniuje wnioski w sprawie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w placówkach handlowych i gastronomicznych oraz kontroluje przestrzeganie warunków sprzedaży;
 - e) bierze udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grupach roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) Placówki oświatowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, placówki prowadzące zajęcia pozalekcyjne zajmują się profilaktyczną działalnością informacyjną i edukacyjną w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- 3) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi działania w zakresie pomocy osobom dotkniętym problemem alkoholowym i ich rodzinom.
- 4) Placówki wsparcia dziennego prowadzą profilaktyczną działalność informacyjno-edukacyjną oraz socjoterapeutyczną dla dzieci i młodzieży.

- 5) Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze działające na terenie miasta zapewniają zorganizowaną opiekę dla dzieci z rodzin, w których występują problemy społeczne, w tym związane z alkoholem i przemocą, jak również zapewniają dzieciom całodobową opiekę oraz wychowanie przewidziane dla placówek typu interwencyjno-socjalizacyjnego.
- 6) Poradnie terapii uzależnień:
 - a) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Centrum Odwykowo – Terapeutyczne;
 - b) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Młodzieżowy Ośrodek Terapeutyczny KARAN „Dom Zacheusza”;
 - c) Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień;
 - d) Specjalistyczne Zakłady Opieki Zdrowotnej dla pacjentów kierowanych przez sąd na przymusowe leczenie odwykowe.
- 7) Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży udziela kobietom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, w tym z rodzin, w których występują problemy alkoholowe i społeczne czasowego schronienia, wsparcia w powrocie do właściwego funkcjonowania w społeczeństwie.
- 8) Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie udziela interwencyjnie specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy domowej w zakresie socjalnym i terapeutycznym, służącym bezpieczeństwu i ochronie ofiar przemocy, czasowej izolacji od źródeł kryzysu.
- 9) Schronisko, Schronisko z usługami opiekuńczymi, Noclegownia i Ogrzewalnia, funkcjonujące na bazie Domu dla Bezdomnych im. Św. Brata Alberta, zapewniają schronienie bezdomnym mężczyznom, których bezdomność najczęściej związana jest z problemem alkoholowym, oferując działania ukierunkowane na wyjście z bezdomności.
- 10) Komenda Miejska Policji egzekwuje zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych, prowadzi systematyczne kontrole trzeźwości kierowców, interweniuje w przypadkach zakłócenia porządku publicznego i przemocy w rodzinie oraz przyjmuje do wytrzeźwienia w PDOZ osoby w stanie nietrzeźwości.
- 11) Straż Miejska kontroluje funkcjonowanie placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych, egzekwuje zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych, przewozi osoby z interwencji domowych oraz osoby bezdomne do ośrodków pomocy.
- 12) Stowarzyszenie Klub Abstynenta „ŻUŁAWY”, w ramach którego funkcjonuje świetlica dla trzeźwych alkoholików oraz działają grupy wsparcia np. Anonimowych Alkoholików dla osób dorosłych i dla Dorosłych Dzieci Alkoholików.
- 13) Stowarzyszenie dla Osób Uzależnionych oraz Wykluczonych Społecznie KEJA prowadzi klub abstynenta, przy którym działają również grupy wsparcia.
- 14) Sąd Rejonowy w Elblągu III Wydział Rodzinny i Nieletnich orzeka o obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.
- 15) Na terenie miasta działają organizacje pozarządowe prowadzące punkty konsultacyjno-informacyjne, zajmujące się problemami społecznymi związanymi z nadużywaniem alkoholu, narkomanią, przemocą domową oraz zapobieganiem tym zjawiskom.
- 16) Przy parafiach kościelnych i stowarzyszeniach abstynenckich funkcjonują samopomocowe grupy wsparcia anonimowych alkoholików.

IV. CELE GŁÓWNE, SZCZEGÓŁOWE, ZADANIA, WSKAŹNIKI I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem strategicznym Programu jest zintegrowanie i wzmacnianie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym ograniczania szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, z uwzględnieniem ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.

IV.1. Działania z zakresu profilaktyki, pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin oraz promowanie trzeźwości i wspieranie środowisk abstynenckich.

Cele szczegółowe:

- 1) Podniesienie poziomu wiedzy w społeczeństwie na temat szkodliwości spożywania alkoholu.
- 2) Wzmacnianie lokalnych systemów rozwiązywania problemów alkoholowych.

Kierunki działań:

- 1) Wspieranie działalności punktów konsultacyjno-informacyjnych zajmujących się wsparciem psychologiczno-pedagogicznym i edukacyjnym oraz zwiększaniem dostępności pomocy profilaktycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz członków ich rodzin.
- 2) Działania profilaktyczne i wspierające dla środowisk abstynenckich.
- 3) Wspomaganie działań na rzecz skutecznego egzekwowania przestrzegania obowiązujących przepisów dotyczących lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu i zakazu sprzedaży/udostępniania alkoholu nieletnim.
- 4) Edukacja publiczna na temat działania alkoholu na organizm i ryzyka szkód w szczególności w kontekście prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, spożywania alkoholu przez seniorów oraz kobiety w okresie ciąży.

Wskaźniki:

- 1) Ilość punktów konsultacyjno-informacyjnych funkcjonujących na terenie miasta realizujących programy profilaktyczne i rehabilitacyjne, wysokość dofinansowania oraz liczba osób objętych przez nie wsparciem;
- 2) Liczba osób korzystających z działań profilaktycznych i wspierających na rzecz utrzymania abstynencji.
- 3) Liczba działań prowadzonych we współpracy z Policją ukierunkowanych na przeciwdziałanie nietrzeźwości kierowców.
- 4) Liczba działań z zakresu profilaktyki FASD oraz skierowanych do seniorów.

IV.2. Działania profilaktyczne, wychowawcze, edukacyjne i informacyjne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży.

Cele szczegółowe:

- 1) Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- 2) Promowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych oraz angażowanie dzieci i młodzieży w alternatywne formy spędzania czasu wolnego, w tym działalność sportowo-rekreacyjną.
- 3) Podniesienie w społeczeństwie, a w szczególności wśród dzieci i młodzieży, poziomu wiedzy o zagrożeniach wynikających z picia alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych oraz zachowań ryzykownych.
- 4) Działania profilaktyczne na rzecz dzieci i rodzin zagrożonych problemami opiekuńczo-wychowawczymi, alkoholizmem i przemocą.

Kierunki działań:

- 1) Wspieranie realizacji działań profilaktycznych, wychowawczych, edukacyjnych i informacyjnych w ramach zajęć opiekuńczo-wychowawczych i specjalistycznych w placówkach wsparcia dziennego.
- 2) Prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych mających na celu promowanie postaw społecznych negujących spożywanie alkoholu, zażywanie narkotyków i innych substancji psychoaktywnych poprzez organizację wypoczynku dla dzieci i młodzieży.
- 3) Wspieranie programów edukacyjnych zwiększających kompetencje wychowawcze rodziców w zakresie profilaktyki oraz zachowań ryzykownych.

- 4) Organizacja i wspieranie programów oraz zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez PARPA.
- 5) Organizacja i wspieranie programów oraz zajęć sportowo-rekreacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

Wskaźniki:

- 1) Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego, liczba dzieci objętych wsparciem w tych placówkach.
- 2) Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację działań profilaktycznych, wychowawczych, edukacyjnych i informacyjnych w ramach zajęć opiekuńczo-wychowawczych i specjalistycznych w placówkach wsparcia dziennego oraz liczba osób objętych przez nie wsparciem.
- 3) Wysokość dofinansowania wypoczynku dla dzieci i młodzieży, rodzaje wypoczynku i liczba osób nim objęta.
- 4) Wysokość dofinansowania programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, liczba zrealizowanych programów.
- 5) Liczba odbiorców programów profilaktycznych i edukacyjnych.
- 6) Wysokość dofinansowania zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, liczba zrealizowanych zajęć.
- 7) Liczba osób korzystających z zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych.
- 8) Liczba osób biorących udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych i profilaktycznych.

IV.3. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych i społecznych.

Cele szczegółowe:

- 1) Realizacja i wsparcie programów związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych i społecznych.
- 2) Aktywizacja osób z problemem alkoholowym, zapobieganie zjawiskom niedostosowania społecznego oraz działania na rzecz osób mających problemy z alkoholem i bezdomnością jako redukcja szkód związanych z nadużywaniem alkoholu.
- 3) Funkcjonowanie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu ds. Lecznictwa Odwykowego.

Kierunki działań:

- 1) Wspieranie programów realizowanych przez organizacje pozarządowe, jednostki samorządowe i inne podmioty z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym oraz przemocy w rodzinie.
- 2) Wspieranie działań na rzecz osób bezdomnych, matek z dziećmi oraz osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej, zagrożonych problemem alkoholowym oraz przemocą.
- 3) Wydawanie opinii przez biegłych orzekających w sprawach Zespołu d/s Lecznictwa Odwykowego i kierowanie wniosków do sądu.
- 4) Szkolenia dla osób zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych i społecznych.

Wskaźniki:

- 1) Wysokość dofinansowania działań podejmowanych przez podmioty działające w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym oraz przemocy w rodzinie, ilość działań i liczba odbiorców.
- 2) Liczba osób objętych szkoleniami.

- 3) Wysokość środków finansowych za wykonanie badań, sporządzanie opinii psychiatryczno-psychologiczne i ilość wniosków kierowanych do sądu o leczenie odwykowe.
- 4) Liczba instytucji i organizacji angażujących się w aktywizację osób z problemem alkoholowym, bezdomnością oraz zapobieganiem zjawiskom przemocy i niedostosowania społecznego.

IV.4. Realizatorzy Programu.

Za opracowanie, przebieg i sprawozdawczość Programu odpowiedzialny jest Departament Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Elblągu, który zgodnie z zapisami niniejszego dokumentu deleguje realizację zadań wraz z dofinansowaniem na poszczególnych realizatorów Programu:

- 1) Organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty wyłonione w wyniku otwartych konkursów ofert.
- 2) Jednostki organizacyjne Miasta Elbląg.
- 3) Departamenty i Referaty Urzędu Miejskiego w Elblągu.
- 4) Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

IV.5. Zadania Programu.

Zadania zaplanowane do realizacji w ramach Programu na rok 2022 określone są tabelarycznie w „Podziale środków finansowych na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok”.

V. OCENA SKUTECZNOŚCI PROGRAMU

Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podlega ocenie dokonywanej przez Prezydenta Miasta za pośrednictwem Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na podstawie sprawozdania zbiorczego z realizacji zadań. Analizie i ocenie podlega sposób realizacji zadań i ich skuteczność.

Szersze spojrzenie na Program, oraz sposób jego wdrażania dokonane będą w drodze identyfikacji i oceny celów oraz sposobów realizacji, dostarczanych wniosków co do skuteczności Programu oraz ewentualnych potrzeb związanych z wzmocnieniem oddziaływania Programu, usprawnieniem procesów zarządzania czy modyfikacji kierunków działań.

VI. MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU

1. Koordynację realizacji zadań w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzi Prezydent Miasta Elbląg za pośrednictwem Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Po zakończeniu realizacji poszczególnych zadań realizatorzy zobowiązani są do przedstawiania sprawozdań z ich realizacji.
3. Monitoring realizacji Programu prowadzony będzie poprzez:
 - 1) sprawozdania wewnętrzne dla Departamentu Skarbnika Miasta;
 - 2) sprawozdania zewnętrzne do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego – Ankieta PARPA G1.
4. Informacja z realizacji Programu przedstawiona zostanie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w terminie do 30 kwietnia 2023 roku.

VII. ZASADY WYNAGRADZANIA MKRPA

1. Członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mogą otrzymywać zwrot poniesionych kosztów związanych z uczestnictwem w posiedzeniach Komisji.

2. Wynagrodzenie dla członków Zespołu d/s Lecznictwa Odwykowego, z wyjątkiem Sekretarza Komisji (członka Zespołu), wynosi 150 zł /brutto/ za każdy udział w posiedzeniu.
3. Podstawę wypłaty wynagrodzenia stanowi lista obecności i protokół z posiedzenia w/w Zespołu.

VIII. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU

1. Środki finansowe na realizację zadań wynikających z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pochodzą z opłat za wydawane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Planowane wpływy na rok 2022 wynoszą 2.200.000 zł.
3. Wydatki realizowane są w:
 - a) dziale 851 – Ochrona zdrowia, rozdz. 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi, kwota 2.120.000 zł;
 - b) dziale 851 – Ochrona zdrowia, rozdz. 85153 – Zwalczanie narkomanii, kwota 80.000 zł.
4. Zadania Programu i sposób ich finansowania przedstawione są w tabeli – „Podział środków finansowych na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok”.

L.p.	Nazwa zadania	Kwota	Realizacja
	Rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.		
I.	Działania z zakresu profilaktyki, pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin oraz promowanie trzeźwości i wspieranie środowisk abstynenckich:	120.000,-	
1.	Prowadzenie punktów konsultacyjno-informacyjnych jako wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjnego oraz realizacja programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin. - DZiSS	70.000,-	Cały rok
2.	Działania profilaktyczne i wspierające dla osób utrzymujących abstynencję. - DZiSS	50.000,-	Cały rok
II.	Działania profilaktyczne, wychowawcze, edukacyjne i informacyjne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży.	552.000,-	
1.	Wspieranie realizacji działań profilaktycznych, wychowawczych, edukacyjnych i informacyjnych w ramach zajęć opiekuńczo-wychowawczych i specjalistycznych w placówkach wsparcia dziennego. - DZiSS	210.000,-	Cały rok
2.	Prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych mających na celu promowanie postaw społecznych negujących spożywanie alkoholu, zażywanie narkotyków i innych substancji	100.000,-	II, III kwartał

	psychoaktywnych poprzez organizację wypoczynku dla dzieci i młodzieży. - DZiSS		
3.	Dofinansowanie wypoczynku letniego w formie działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży uzależnionej lub zagrożonej uzależnieniami z placówek opiekuńczo – wychowawczych. - DZiSS	47.000,-	II, III kwartał
4.	Pomoc w postaci stypendiów dla dzieci i młodzieży na wyrównywanie szans edukacyjnych. - DE	60.000,-	Cały rok
5.	Zajęcia socjoterapeutyczne i profilaktyczne dla dzieci i młodzieży. - DE	50.000,-	Cały rok
6.	Wsparcie programów edukacyjnych i profilaktycznych realizowanych przez placówki oświatowe. - DE	50.000,-	Cały rok
7.	Dofinansowanie realizacji działań sportowo-rekreacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży. - DSPiR	35.000,-	Cały rok
III.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych i społecznych.	1.448.000,-	
1.	Dofinansowanie zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym realizowanych przez jednostki samorządowe i inne podmioty. - DZiSS	230.000,-	Cały rok
2.	Wsparcie programów z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym realizowanych przez organizacje pozarządowe. - DZiSS	30.000,-	Cały rok
3.	Posiłki dla osób bezdomnych, w tym dla osób z problemem alkoholowym. - DZiSS	85.000,-	I, II, IV kwartał
4.	Dofinansowanie zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez jednostki samorządowe i inne podmioty. - DZiSS	40.000,-	Cały rok

5.	Finansowanie kosztów postępowania sądowego i prokuratorskiego w sprawach osób uzależnionych od alkoholu. - DZiSS	6.000,-	Cały rok
6.	Szkolenia członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz osób zajmujących się problemami alkoholowymi i społecznymi. - DZiSS	6.000,-	Cały rok
7.	Opinie biegłych sądowych za wykonanie badań i sporządzanie opinii psychiatryczno – psychologicznych. - DZiSS	20.000,-	Cały rok
8.	Oplaty za posiedzenia Zespołu ds. Lecznictwa Odwykowego. - DZiSS	6.000,-	Cały rok
9.	Dofinansowanie działań na rzecz osób bezdomnych, uzależnionych od alkoholu przebywających w Schronisku, Schronisku z usługami opiekuńczymi, Noclegowni i Ogrzewalni, w tym realizacja programów profilaktycznych, edukacyjnych oraz redukcji szkód. - DZiSS	785.000,-	Cały rok
10.	Dofinansowanie działań na rzecz matek z dziećmi oraz osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej przebywających w Ośrodku Wsparcia i Interwencji Kryzysowej Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży, w tym realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych. - DZiSS	210.000,-	Cały rok
11.	Wsparcie działań kulturalno-integracyjnych na rzecz rodzin i osób niewydolnych społecznie lub zagrożonych alkoholizmem. - DPKiT	30.000,-	IV kwartał
	Razem:	2.120.000,-	
	Rozdział 85153 – Zwalczenie narkomanii		
1.	Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii. - DZiSS	80.000,-	Cały rok
	Razem:	80.000,-	
	OGÓLEM :	2.200.000,-	